

Freule Charlotte Maria Schimmelpenninck

1889- 1965

Toen adel nog adel was

“Welk een voorregt van de Voorzienigheid, om de wereld te bevolken met verschillende rangen en standen, zoodat de bevoorregten zich onderscheiden door beschaving, met de middelen en behoeften om de maatschappij door de zamenleving te onderhouden; terwijl de anderen in den eenvoud

hunne kracht vinden”. Citaat W. van Nas uit Rhenen en omstreken voor burgers en vreemdelingen.

Willem van Nas schreef in 1907 bovenstaande passage naar aanleiding van het feest ter gelegenheid van het zilveren huwelijks- en ambtsjubileum van burgemeester G. Schimmelpenninck c.q. de vader van Freule Charlotte. Over haar rol tijdens dat feest waarvoor naast adellijke relaties ook de inwoners van Rhenen waren uitgenodigd, schreef Van Nas bij die gelegenheid *“de dochter des huizes was collectante voor den nooddrift der armoede”*.

De freule en Heimerstein

Charlotte Schimmelpenninck groeit dus op als “bevoorregte” op huize Heimerstein. Een eerste vermelding van het landgoed Heijmersteijn dateert van 1581. Sindsdien is het vele malen van eigenaar gewisseld. Rond 1856 komen de grootouders van Charlotte er wonen. Hun oudste zoon Gerrit wordt in 1882 burgemeester van Rhenen: op dat moment komt hij ook als jonggehuwde met zijn vrouw jonkvrouw Cecile Marie Steengracht van Oostkapelle weer wonen op Heimerstein. Zeven jaar later wordt Charlotte geboren.

De freule en haar auto

De tweepersoonsauto van freule Schimmelpenninck (zie foto), zal als een van de eerste auto's van Rhenen begin 20ste eeuw grote indruk hebben gemaakt op de Rhenenaren. Zij is niet alleen de eerste vrouw in Rhenen die een auto heeft en er zelf ook nog eens in rijdt, maar ook één van de eerste Nederlandse vrouwen. Misschien niet zo gek als je broer Rolls Royces verkoopt en je vader, afkomstig uit een oud adellijk geslacht, over voldoende geldelijke middelen beschikt. Maar bijzonder blijft het voor die tijd. Ook de verbeterde mobiliteit heeft immers bijgedragen aan de emancipatie van de vrouw.

De freule en de kinderen

Charlotte ziet er op de foto streng uit in haar automobilistenkleding maar haar omgang met de Rhenense jeugd, zo rond de eerste wereldoorlog en daarna tot haar huwelijk is warm. Bijvoorbeeld 's zomers worden vaak kinderen uitgenodigd om op Huize Heimerstein te komen spelen onder haar bezielende leiding. Eén van de hoogtepunten van deze speelmiddagen is het vieren van de verjaardag van één van de gasten. Als slot van het feest wordt dan de hele troep (soms wel 10 kinderen) op en in deze auto gestopt en rijdt de freule naar Wageningen om bij een banketbakker haar gasten op een taartje te trakteren.

De freule en de vluchtelingen

In die tijd krijgt ze ook een bijzondere taak toegespeeld, ongetwijfeld door haar vader de burgemeester van Rhenen. Tijdens de Wereldoorlog 1914-1918 zijn veel Belgische vluchtelingen uitgeweken naar het neutrale Nederland. Een aantal komt ook terecht in Rhenen. Ze worden tijdelijk ondergebracht in het voormalige kantongerecht op de Herenstraat. Charlotte krijgt de taak om toezicht te houden op de situatie.

De freule en de tijdgeest

Het adagium 'adel trouwt adel', waar haar ouders en grootouders zich nog aanhielden bij de keuze van hun partner, geldt niet meer voor Charlotte. Zij trouwt in 1918 met de eenvoudige (zie citaat) burger Willem Brantsma. Haar vader zal dan nog vijf jaar burgemeester van Rhenen zijn. Over Charlottes leven lijkt na haar huwelijk niets meer opgetekend te zijn. Wel is bekend dat het paar twee dochters krijgt.

Bron:

Achter Berg en Rijn, over boeren, burgers en buitenlui in Rhenen H.P. Deys
Rhenen en omstreken voor burgers en vreemdelingen W. van Nas